

- Viri pitne vode niso kemijsko onesnaženi, vendar je surova voda odvzeta za namene oskrbe s pitno vodo po kriterijih, ki jih predpisuje zakon, zaradi mikrobiološke neustreznosti (več kot 50 % odvzetih vzorcev) neprimerna za takojšno uporabo (motnost, mikrobiološko stanje), zato je potrebna predhodna obdelava.

Onesnaženost tal:

- Razmeroma neonesnažena tla.
- Podatki o stopnji intenzivnosti gnojenja z dušikom na izbranih kmetijskih območjih kažejo, da je gnojenje povprečno oz. na obrobjih tudi nestrokovno.

Narava:

- Na območju MO NM se nahajajo številna območja pomembna z vidika ohranjanja narave, ki imajo različne varstvene statusse. Prisotne so številne naravovarstveno pomembne rastlinske in živalske vrste ter habitatni tipi, katerih stanje in trendi so večinoma slabo dokumentirani in raziskani.
- Problematična je onesnaženost jam.

Kulturna dediščina in krajina:

- Relativno slabo stanje stavbne kulturne dediščine (zaskrbljujoče je predvsem stanje podeželske profane stavbne dediščine, grajene iz lesa).

ODZIVI so odgovori družbe na okoljske probleme. To so lahko posebni ukrepi države, občine, pomembne pa so tudi odločitve podjetij in posameznikov (npr. naložbe podjetij v nadzor nad onesnaževanjem ali nakupi recikliranih dobrin v gospodinjstvih).

Onesnaženost zraka s PM10 delci in ozonom:

- Plinifikacija Novega mesta in pospeševanje priključevanja gospodinjstev na plinovodno omrežje.
- Namestitev filtrov na industrijskih obratih (URSA Slovenija d.o.o.)

Občasno neustrezna kakovost pitne vode:

- Nov režim ravnanja z vodnimi viri.
- Ultrafikacija surove vode.

Slabo kemijsko stanje reke Krke na odseku Soteska – Kronovo:

- S posebno pozornostjo se bo redno spremljalo vrednosti vsebnosti tributikositrovih spojin v okviru državnega monitoringa (ARSO).

Obremenjevanje prebivalstva z emisijami hrupa, ki izhajajo iz prometa:

- Rekonstrukcija cest.
- Izvajanje aktivnih in pasivnih ukrepov (absorpcijski asfalt, protihrupne ograje,...).

Svetlobno onesnaženje:

- Menjava starih svetilk, z novimi svetilkami (skladnimi z zakonodajo).

Obremenjevanje okolja z odpadki in ločevanje odpadkov:

- Akcija Očistimo Slovenijo (Ekologi brez meja).
- Čiščenje jam in preprečevanje nadaljnega onesnaženja.
- Z drugo fazo CEROD II naj bi se izgradilo nove objekte za mehansko-biološko obdelavo in/ali več podcentrov za predelavo odpadkov.



POROČILO O STANJU OKOLJA V MESTNI OBČINI NOVO MESTO

povzetek

Naročnik:
Mestna občina Novo mesto,
Seidlova c.1,
8000 Novo mesto

Izdelal:
BOSON, trajnostno načrtovanje, d.o.o.,
Prule 19,
1000 Ljubljana

Datum izdelave:
julij, 2012

BOSON
trajnostno načrtovanje, d.o.o.,
Prule 19, 1000, Ljubljana
Slovenija



Namen Poročila o stanju okolja Mestne Občine Novo mesto (PSO MO NM) je vzpostavitev pregleda nad stanjem okolja z opredelitvijo ključnih okoljskih problemov v referenčnem letu 2011. Analiza stanja okolja je osnovana na analizi podatkov preteklega časovnega trenda in temelji na empiričnih podatkih izbranih kazalcev, ki kažejo stanje, določeno lastnost, predvsem pa razvoj izbranega pojava. Empirični podatki se v največji meri nanašajo na preteklo časovno obdobje 2007-2011 oziroma so obravnavni glede na razpoložljivost podatkov uradnih evidenc okoljskih podatkov. Analiza stanja okolja predstavlja izhodišče za oblikovanje prihodnjih aktivnosti za izboljšanje kakovosti okolja. Poročilo je strukturirano po konceptu DPSIR, v nadaljevanju so povzeti štirje osnovni tematski sklopi (GONILNE SILE, PRITISKI-OBREMENITVE, STANJE OKOLJA in ODZIVI).

Ključni element v okviru presojanja stanja okolja so GONILNE SILE. Gonilne sile so socialno-ekonomski dejavniki in dejavnosti, ki povzročajo povečanje ali zmanjševanje obremenitev okolja.

Z naraščanjem števila prebivalcev se v MO NM povečujejo okoljski pritiski, ki izhajajo iz poselitve (raba energije, promet, odpadki, odpadne vode in raba naravnih virov).

Za MO NM je značilna razpršena poselitev (od 98. naselij imajo le štiri več kot 500 prebivalcev), kar je lahko problematično z vidika primernosti/ekonomske učinkovitosti odvajanja in čiščenja odpadnih vod, sistema trajnostne mobilnosti, daljinskih sistemov ogrevanja in oskrbe s pitno vodo.

Naselje Novo mesto predstavlja gospodarsko, storitveno (zaposlitveno), upravno in vzgojno-izobraževalno središče širše regije, kar se odraža na dnevnih migracijah in posledično prometnih obremenitvah. V celotni strukturi gospodarstva je značilna nadpovprečna zastopanost velikih (industrijskih) podjetij, posledica visoke energetske-snovne intenzivnosti gospodarstva so tudi večji pritiski na okolje.

Kmetijstvo je dejavnost, ki v MO NM poleg gozdarstva, obsega površinsko najobsežnejša območja in je posledično največji ploskovni vir vnosa snovi v tla.

MO NM in naselje Novo mesto sekajo številne prometne poti (relativno visoka gostota prometnih tokov). Povprečni letni dnevni promet se je v obdobju 2007-2010 povečal praktično na vseh državnih cestah MO NM. Prometno najbolj obremenjena sta avtocestni odsek NM priključek V – Kronovo (PLDP v letu 2010 20.300 vozil) in regionalna cesta R2419-1.203, ki povezuje krajevni skupnosti Drska in Žabja vas (PLDP v letu 2010 16.000 vozil).

PRITISKE-OBREMENITVE sestavljajo neposredne antropogene obremenitve in vplivi na okolje.

Raba naravnih virov:

- povečujejo se površine stavbnih zemljišč, povečuje se intenzivnost kmetijstva, povečujejo se tudi pritiski na gozd (urbanizacija).

Emisije onesnaževal v okolje:

- Največ emisij v zrak prispeva industrija (štiri podjetja so IPPC zavezanci), gospodinjstva (ogrevanje) in promet. Dober primer prakse, kakouspešno sanirati prekomerno onesnaževanje zraka s PM10 delci, predstavlja podjetje URSA Slovenija d.o.o. (z inštalacijo mokrega elektrofiltra so zmanjšali skupne letne emisije celotnega prahu v zrak za skoraj 93%).

- 71% prebivalcev MO NM je bilo v letu 2010 priključenih na javno kanalizacijsko omrežje. V MO NM je registriranih 10 zavezancev za izvajanje obratovalnega monitoringa industrijskih odpadnih voda (dve podjetji imata lastno čistilno napravo).

- Podatki o stopnji intenzivnosti gnojenja z dušikom na izbranih kmetijskih območjih kažejo, da je gnojenje povprečno oz. na obrobjih tudi nestrokovno.

- Glavni vir hrupa je cestni promet. Rezultati vzorčnega modeliranja hrupa kažejo na visoke vrednosti emisije hrupa v urbanem okolju. Pričakovati je preseganje mejnih in kritičnih vrednosti na stanovanjskih objektih ob večjih vpadnicah v Novo mesto.

- 73% svetilk javne razsvetljave ni skladnih z zakonodajo in predstavljajo vir svetlobnega onesnaževanja. Letna poraba elektrike za javno razsvetljavo na prebivalca je glede na ciljno vrednost presežena za skoraj 80%.

Odpadki:

- Delež odpadkov (CEROD d.o.o. Leskovec), ki se jih odda predelovalcem kot ločena frakcija, je prenizek; (od vseh zbranih komunalnih odpadkov v obdobju 2008-2010, se jih je kar 88% odložilo in le 12% oddalo kot ločena frakcija predelovalcem).

- V MO NM je bilo konec leta 2011 registriranih vsaj 243 divjih odlagališč in vsaj 29 onesnaženih jam, kar predstavlja potencialno obremenitev tal in talnih vod.

STANJE OKOLJA se nanaša na trenutno stanje in razvoj določenega pojava v okolju.

Onesnaženost zraka:

- Presežene so mejne vrednosti koncentracije ozona, preseženo je tudi letno dovoljeno število prekoračitev mejne dnevne koncentracije PM10 (dnevna mejna koncentracija PM10 znaša 50 µg/m³, mejna dnevna koncentracija je lahko v koledarskem letu presežena 35x; v MO NM je bila v letu 2010 presežena 60x, v letu 2011 pa 70x), ostale vrednosti onesnaževal so pod mejno vrednostjo.

Kakovost vode:

- Kemijsko stanje reke Krke na odseku Soteska-Kronovo je bilo v preteklosti (leta 2008 in 2009) ocenjeno kot slabo (presežene so bile vrednosti tributikositrovih spojin) v letu 2010 in 2011 pa se je stanje izboljšalo in je ocenjeno kot dobro. Ekološko stanje reke Krke je ocenjeno kot dobro. Priporočene vrednosti kakovosti voda za življenje sladkovodnih vrst rib v reki Krki so ocenjene kot neustrezne (prekoračene priporočene vrednosti za nitrit in amonij).

- Kemijsko stanje talne vode vodnega telesa Dolenjski kras je v obdobju 2005-2010 ocenjeno kot dobro s srednjo ravniyo zaupanja, vendar na nekaterih merilnih mestih (izvir Krke) prihaja do občasnega preseganja standardov kakovosti za posamezne pesticide (prisotno je onesnaženje s pesticidi).